

Pensioenblad voor het grondpersoneel van KLM

Focus

JAARGANG 18 | JULI 2022

Informatie & Nieuws | Deelnemers aan het woord

Algemeen Pensioenfonds KLM

08

10

11

12

Inhoud

INFORMATIE & NIEUWS

- 03 COLUMN
Jeroen van der Put
op zoek naar ons DNA
- 04 KORT
- 06 FINANCIËLE POSITIE
drie belangrijkste ontwikkelingen
- 07 JAARCIJFERS IN BEELD
- 08 BESTUURDER CHARLOTTE ORLEBEKE
OVER DE JAARCIJFERS
- 15 VERANTWOORD BELEGGEN: COSTCO

DEELNEMERS AAN HET WOORD

- 10 VEELGESTELDE VRAGEN
TIJDENS PENSIOENGESPREKKEN BIJ KLM
- 12 INTERVIEW: BIJNA MET PENSIOEN
MARTIN OEDEKERK

BESTUUR ALGEMEEN PENSIOENFONDS KLM

Leden: Henk Bosscher, Paul Jansen (vicevoorzitter), Leon Leisink, Paul Loven (onafhankelijk voorzitter), Marianne Meijer-Zaalberg, Charlotte Orlebeke, Kirsten Pronk, Jeroen van der Put, Carola Steenmeijer, Maarten Stienen, Hans de Roos (vicevoorzitter), Erik Zwart.

Jeroen van der Put | bestuurder vermogensbeheer (onafhankelijk bestuurslid)

Op zoek naar 'ons DNA'

Vroeger was het een tegenstelling: verantwoord beleggen was vooral idealistisch, voor een goed rendement moest je het niet doen. Maar beleggen in bedrijven die verantwoord ondernemen, levert de laatste vijf jaar meer rendement op dan beleggen in bedrijven die daarin lager scoren. **Dus de tegenstelling is voor een groot deel weg. Rendement voor een goed pensioen haal je meer en meer door juist verantwoord te beleggen.**

Dat komt doordat de samenleving steeds meer eisen stelt aan beleggingen als het gaat om klimaat, schone energie, goed bestuur en mensenrechten. Strengere wetten en regels volgen die ontwikkeling en dat merken bedrijven in de praktijk. Neem de CO2-belasting: de vervuiler betaalt en de belasting gaat ten koste van de bedrijfswinst. Dat beïnvloedt de beurskoers en maakt zo'n bedrijf minder interessant voor beleggers.

Het gaat niet alleen om een groeiend besef en geleidelijke veranderingen. Economen kennen het begrip van de zwarte zwaan. Het staat voor gebeurtenissen die vrijwel niemand voor mogelijk houdt en die toch gebeuren. Zoals nu de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne. Die gaat een enorme boost geven aan de energietransitie, van fossiel naar zon en wind. Als pensioenfondsen moeten we die ontwikkeling letterlijk op waarde schatten. Uiteraard zonder het doel, een goed rendement voor een goed pensioen, uit het oog te verliezen.

Daarom zijn we daar als pensioenfondsen nadrukkelijk mee bezig. We onderzoeken onze beleggingen op duurzaamheid en houden er rekening mee bij onze beleggingskeuzes. Ook stemmen we op aandeelhoudersvergaderingen en spreken we bedrijven aan over de thema's die we belangrijk vinden. Sommige bedrijven en landen sluiten we uit. We sluiten bedrijven en overheden uit die niet voldoen aan onze normen of internationale richtlijnen. De komende tijd willen we verdere stappen zetten, bijvoorbeeld om de CO2-uitstoot van onze portefeuille verder te verlagen en dus onze voetafdruk te verkleinen.

Tegelijkertijd: verantwoord beleggen is niet iets dat je alleen moet overlaten aan het bestuur en aan de professionals. Je kunt het niet uitrekenen, maar we moeten er wel met elkaar iets van vinden. Het is dus belangrijk om het samen met onze deelnemers te doen en daarom gaan we er meer over communiceren. **In juli verschijnt bijvoorbeeld voor het eerst een speciaal jaarverslag over onze aanpak voor verantwoord beleggen. En mijn oproep is: deelnemers, denk met ons mee, welke onderwerpen vinden jullie belangrijk, hoe moeten we er als bestuur mee omgaan? Zo komen we tot onze kern, zo ontdekken we met elkaar het DNA van ons pensioenfonds. Dat is ons kompas. Meepraten kan bijvoorbeeld via onze Facebookpagina: [Facebook.com/klmgrondfonds](https://www.facebook.com/klmgrondfonds).**

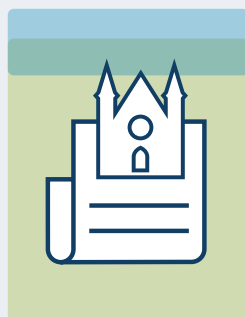
KORT

Wetsvoorstel met nieuwe pensioenregels naar de Tweede kamer

Onze samenleving is de afgelopen jaren behoorlijk veranderd. Zo worden mensen steeds ouder en werken mensen over het algemeen vaak niet meer hun hele leven bij één werkgever. Het is belangrijk dat het pensioenstelsel mee verandert. Daarom heeft de overheid samen met werkgevers en vakbonden een pensioenakkoord gesloten met nieuwe regels voor pensioen en AOW. Eind maart is hiervoor een wetsvoorstel ingediend. Als dit wetsvoorstel wordt goedgekeurd, worden alle pensioenregels uiterlijk per 1 januari 2027 aangepast. Het duurt nog een tijd voordat u hier zelf iets van gaat merken, maar samen met KLM en de vakbonden is het pensioenfonds al bezig met de voorbereiding. Er moet nog veel worden uitgewerkt en keuzes worden gemaakt. Dat duurt nog een paar jaar.

Wilt u meer weten over de verandering?

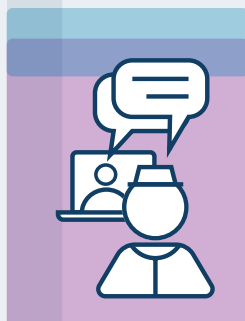
Op klmgrondfonds.nl/nieuwepensioenregels vindt u de laatste informatie en een video over de nieuwe pensioenregels overzichtelijk op één pagina. We blijven u hier tijdens de overgang naar de nieuwe regeling natuurlijk over informeren.

Nieuw: videobellen met een van onze medewerkers

In een tijd waarin digitale ontmoetingen normaal zijn geworden, introduceren we een nieuwe service: videobellen. Dit is een persoonlijk online pensioengesprek met een van onze medewerkers. Het voordeel van videobellen is dat we elkaar informatie kunnen laten zien door het scherm te delen. Hierdoor is uitleg op maat mogelijk.

Videobellen is makkelijk als u vragen hebt over de keuzes die u kan maken als u met pensioen gaat of voor vragen over uw pensioen bij veranderingen in uw situatie, zoals een echtscheiding of arbeidsongeschiktheid. Via deze link kunt u gemakkelijk een afspraak maken en leggen we uit hoe videobellen werkt: klmgrondfonds.nl/videobellen of scan de QR-code hiernaast.

Eindelijk weer naar Blue Sky Group voor een Pensioen In Zichtbijeenkomst

Na twee jaar online en achter schermen is het eindelijk weer zover. Op dinsdag 23 augustus 2022 organiseren we een Pensioen In Zichtbijeenkomst op kantoor bij Blue Sky Group. Bereikt u binnen anderhalf jaar uw pensioenleeftijd? Of wilt u eerder stoppen met werken en met pensioen? Schrijf u dan in voor deze dag. U krijgt dan alle informatie die u nodig hebt over de keuzes die u moet maken voor u met pensioen gaat. Schrijf u in via de volgende link: klmgrondfonds.nl/pensioeninzicht of scan de QR-code hiernaast.

Gaat u voorlopig nog niet met pensioen, maar wilt u wel graag inzicht in uw pensioen? En weet u niet goed waar u moet beginnen? Volg dan de workshop 'Maak uw persoonlijke pensioenplaatje'. Schrijf u in via de volgende link: klmgrondfonds.nl/pensioenplaatje of scan de QR-code hiernaast.

Nieuwe keuze bij pensionering: bedrag ineens opnemen

U kunt straks bij pensionering een bedrag ineens uit uw pensioen ontvangen. Met deze nieuwe keuzemogelijkheid kunt u maximaal 10% van uw opgebouwde ouderdomspensioen ineens ontvangen. U kunt hiermee bijvoorbeeld uw hypotheek aflossen, een verbouwing betalen, een mooie reis maken of een andere grote aankoop doen. Dit heeft wel gevolgen zoals een lagere maandelijkse pensioenuitkering. Ook kan het een nadelige invloed hebben op eventuele toeslagen die u ontvangt en de hoogte van de belasting die u betaalt. Door het bedrag ineens stijgt uw inkomen namelijk. Een eenmaal gemaakte keuze kan niet meer worden veranderd. Laat u daarom goed voorlichten/adviseren.

Het is nog niet helemaal duidelijk wanneer deze keuzemogelijkheid beschikbaar komt. Het kabinet moet nog een wetsvoorstel indienen, dat door de Tweede Kamer en daarna door de Eerste Kamer moet worden goedgekeurd. Zodra we meer weten over de definitieve ingangsdatum van deze keuzemogelijkheid, leest u het op onze website.

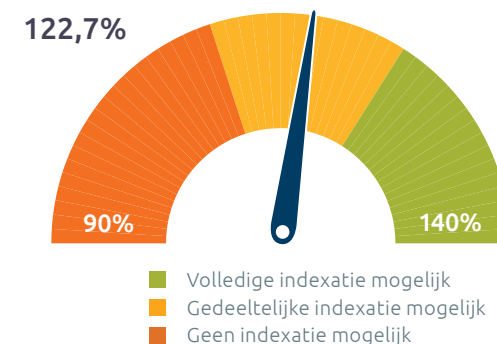

KORT

De drie belangrijkste ontwikkelingen in 2022

1 ONZE DEKKINGSGRAAD IS EEN STUK BETER GEWORDEN IN 2022

In 2022 is de beleidsdekkingsgraad flink gestegen ten opzichte van eind 2021. Dit komt voornamelijk doordat de rente is gestegen. Bij een hogere rente dalen onze verplichtingen. Onze verplichtingen zijn de waarde van de pensioenen die we nu en in de toekomst moeten betalen. Hierdoor steeg de actuele- en beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad, de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste twaalf maanden, is gestegen van 115,3% eind 2021 naar 122,7% eind mei 2022.

2 VEEL BEWEGING IN DE FINANCIËLE MARKTEN

Elke maand betalen KLM en u als werknemer premie voor uw pensioen. Dit vermogen beleggen wij om rendement te halen. Begin dit jaar werd de wereld opgeschrikt door de afschuwelijke oorlog in Oekraïne. Een van de gevolgen van het conflict was dat de financiële markten flink in beweging kwamen. Beurskoersen daalden en de gas- en olieprijs stegen, waardoor de inflatie verder opliep. In april waren er veel zorgen over lockdowns in China en de gevolgen hiervan voor de prijsstijgingen (inflatie). Hierdoor zijn delen van de productie stil komen te vallen en heerst er schaarste aan allerlei producten. Aandelen- en obligatiemarkten reageren daar negatief op. Over het eerste kwartaal haalde het pensioenfonds een negatief rendement, namelijk -4,4%. Door de stijging van de rente zijn de verplichtingen (het geld dat we moeten hebben om de pensioenen nu en in de toekomst te kunnen betalen) ook gedaald. Hierdoor heeft het negatieve rendement niet veel invloed gehad op onze dekkingsgraad. Als pensioenfonds beleggen we voor de langere termijn. Onze ervaring leert dat de financiële markten zich na verloop van tijd herstellen. We zien dat ontwikkelingen op de korte termijn vaak op de langere termijn minder invloed hebben.

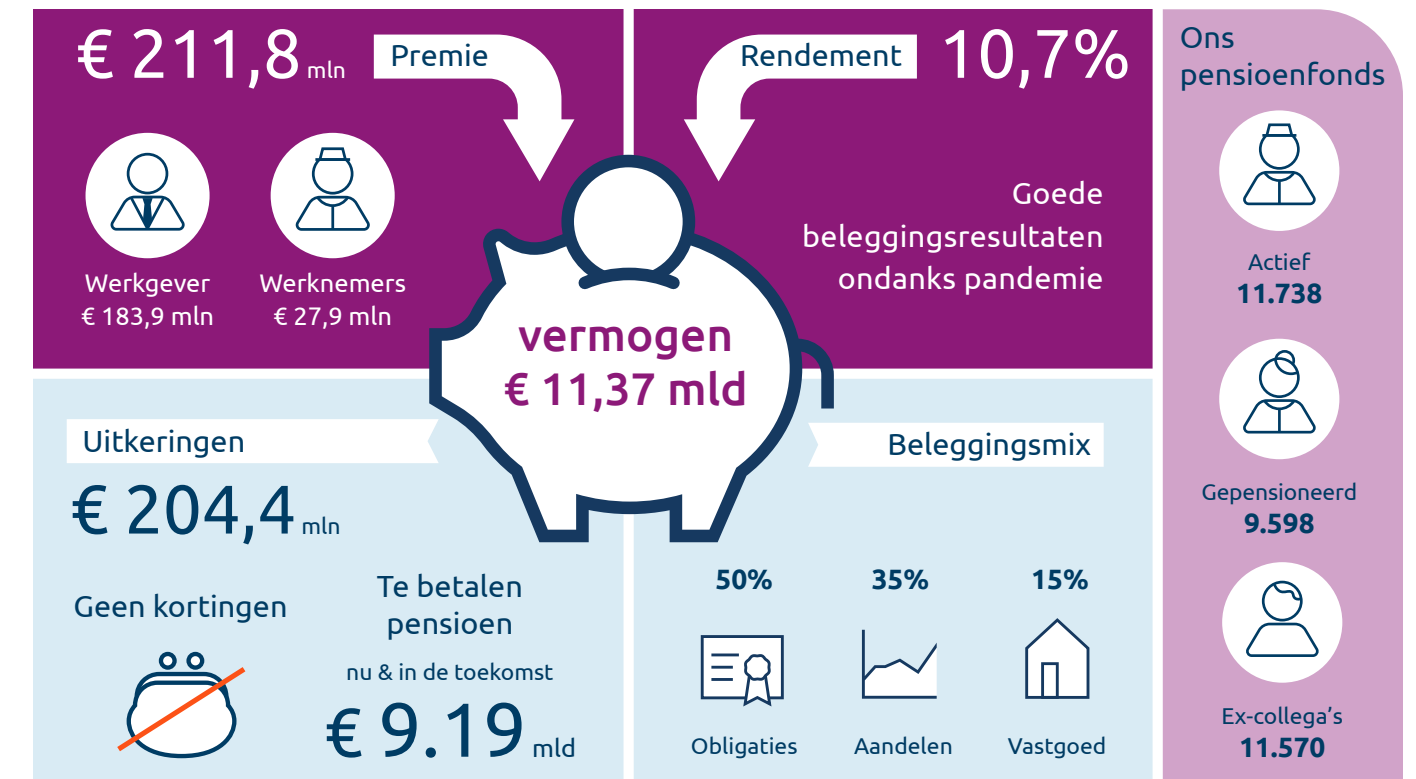

3 ONZE BELEGGINGEN IN RUSLAND STOTEN WE AF

Beleggen van het (pensioen) vermogen is niet zonder risico's. Daarom beleggen we voorzichtig en gespreid. Zo hebben we een fractie van onze beleggingsportefeuille (minder dan 0,1%) belegd in Russische en Wit-Russische beleggingen. Inmiddels hebben we besloten onze beleggingen in Rusland (en Wit-Rusland) af te stoten. Op dit moment geldt nog een verbod op verhandeling maar zodra het mogelijk is, gaan we deze aandelen van de hand doen. Uiteraard volgen we de regels op wat betreft de sancties van de EU. Daarnaast stond Rusland als land al een aantal jaar op de uitsluitingslijst van het pensioenfonds. Dit betekent dat we al een aantal jaar niet meer beleggen in Russische staatsobligaties.

Hoe deed uw pensioenfonds het vorig jaar?

2021 in beeld

Verantwoord beleggen in 2021: Deze thema's vonden wij extra belangrijk:

Klimaat en
schone energie

Industrie, Innovatie
en Infrastructuur

Eerlijk Werk en
Economische Groei

Verantwoorde Consumptie
en Productie

Aantal uitsluitingen van bedrijven en overheden in 2021

Wij sluiten bedrijven en overheden uit die niet voldoen aan onze normen of internationale richtlijnen.

30

Tabakindustrie

15

Uitgesloten overheden

114

Controversiële wapens

104

UN Global Compact*

Het gesprek aangaan

We gaan het gesprek aan met bedrijven om ze aan te sporen te verduurzamen. In 2021 voerden we met **1.433** bedrijven gesprekken.

De meest voorkomende onderwerpen waren:

Milieu

Goed bestuur

Scan de
QR-code
om het
jaarverslag
2021
te
bekijken.

* UN Global Compact is het grootste wereldwijde duurzaamheidsinitiatief vanuit de Verenigde Naties.

Het tweede coronajaar, de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel, volgende stappen in verantwoord beleggen en een verbeterde financiële gezondheid: 2021 was voor het pensioenfonds opnieuw een jaar waarin veel gebeurde. Charlotte Orlebeke, sinds augustus 2021 bestuurslid namens de werkgever en HR-directeur bij KLM Cargo, blikt terug én vooruit. **'We moeten het samen doen en de deelnemers meenemen in alle veranderingen. Het is hun geld.'**

Financieel gezonder

'Financieel was 2021 een positief jaar, met de oplopende dekkingsgraad. We hebben met onze beleggingen behoorlijke rendementen behaald en tegelijkertijd loopt de rente op. Zo verbetert de verhouding tussen ons vermogen en onze verplichtingen. En daardoor werd het mogelijk om de pensioenen van de oud-deelnemers en gepensioneerden gedeeltelijk te laten meegroeien met de consumentenprijzen. Voor actieve deelnemers gebeurde dat niet, omdat indexering voor hen afhankelijk is van de loonontwikkeling. Ik kan me voorstellen dat deelnemers zich afvragen waarom dat verschil er is en ik verwacht dat we het daarover aan de bestuurstafel en in het arbeidsvoorwaardelijk overleg (KLM en werknemersorganisaties) nog wel gaan hebben. Trouwens, je wordt niet alleen financieel gezond door geld te verdienen met beleggen. We letten ook scherp op de kosten van het vermogensbeheer en de uitvoering van de regeling. Ik ben zelf geen financieel expert, ik kijk er met iets meer afstand naar: wat zou ik zelf doen als het mijn huishoudportemonnee was? Vorig jaar heeft het fonds te maken gehad met een datalek, het vergde veel onderzoek om dat goed op te lossen, maar dat was met het oog op de privacy gewoon noodzakelijk.'

Duurzaamheid loont

Ook verantwoord beleggen heeft in 2021 veel aandacht gekregen. 'We hebben zorgvuldig gekeken wat we kunnen en willen. Verantwoord beleggen loont steeds meer. Bedrijven die klimaat- en milieubewust werken, die zorgen voor goede arbeidsomstandigheden en een transparant bestuur, halen tegenwoordig hogere rendementen dan bedrijven die zulke thema's minder serieus nemen. Het pensioenfonds investeert in een goede toekomst voor huidige en toekomstige generaties. We geloven dat de verhouding tussen risico en rendement verbetert door bij het beleggen rekening te houden met duurzaamheid.'

Persoonlijker en individueler

Een groot thema in 2021 was het nieuwe pensioenstelsel. Charlotte kan zich goed voorstellen dat deelnemers nog niet echt weten wat het gaat betekenen omdat veel nog moet worden uitgewerkt. 'Het nieuwe stelsel wordt persoonlijker en individueler, het maken van verstandige keuzes wordt voor deelnemers nog een stuk belangrijker. Het is onze opdracht om ze daarvan bewust te maken en om ze te helpen tijdig de juiste keuzes te maken. We hebben vorig jaar vooral onze eigen kennis verder versterkt: hoe zien de plannen eruit, welke besluiten moeten we wanneer nemen, wie is waarvoor verantwoordelijk. Nu is het aan het arbeidsvoorwaardelijk overleg om ermee aan de slag te gaan en keuzes te maken die passen bij onze deelnemers. Als pensioenfonds stellen we daarvoor al onze kennis en onze data beschikbaar. Op onze website houden we iedereen op de hoogte van de laatste ontwikkelingen.'

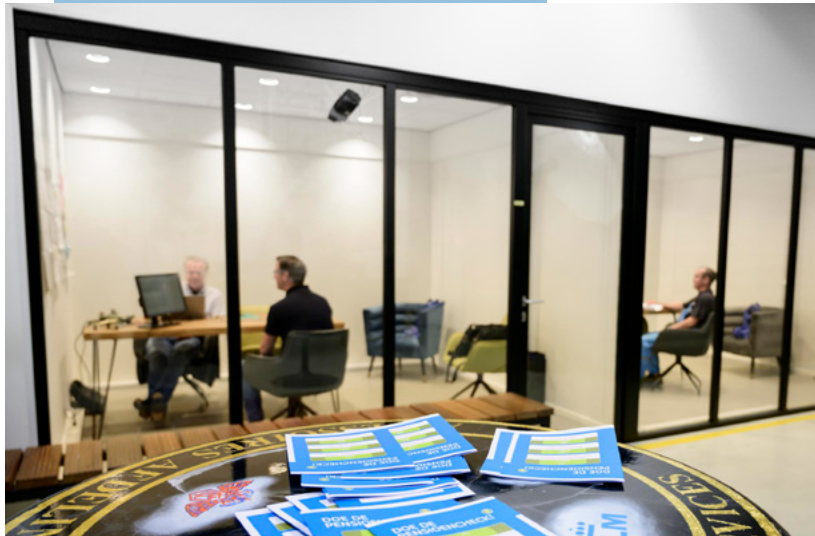
Werken aan pensioenbewustzijn

'We willen de deelnemers in dat hele proces meenemen, om te beginnen door ze op het juiste moment informatie te geven, zodat ze er zelf mee aan de slag kunnen. De afgelopen jaren zijn er al grote stappen gezet. Een aantal jaren geleden ging je op je 63ste met pensioen, met 70 procent van je eindloon. Dat werd 67 jaar, en pensioen op basis van je gemiddelde loon, en sinds vorig jaar hebben we een regeling die uitgaat van de collectief toegezegde premie. Ik spreek nog steeds mensen die denken dat ze 70 procent van hun laatste salaris krijgen. Dat zegt iets over het pensioenbewustzijn, maar dat kunnen we ons als pensioenfonds ook aanrekenen. Nu het pensioen nog individueler wordt, moeten we daar nog harder aan werken. Gelukkig merk ik wel dat de belangstelling voor pensioen toeneemt, zeker bij groepen die al wat dichterbij hun pensioenleeftijd komen. Als pensioenfonds realiseren we ons heel goed dat we werken met het pensioengeld van onze deelnemers, oud en jong. Het is hun inkomen, nu en later.'

Samen met de deelnemers

Charlotte Orlebeke

'Als pensioenfonds opereerden we in 2021 opnieuw te midden van de coronacrisis. Zelf konden we met de nodige beperkingen goed ons werk doen, maar we waren en zijn ons zeer bewust van de grote impact die de crisis heeft op iedereen die bij KLM betrokken is.'

Veelgestelde vragen

De afgelopen weken waren we te vinden op verschillende locaties in en om Schiphol. Ontzettend fijn om u en uw collega's weer persoonlijk te kunnen helpen met vragen over hun pensioen.

1. Kan ik eerder stoppen met werken?

Ja, u kunt al vanaf uw 55ste met pensioen. Maar of dat financieel ook mogelijk is, bepaalt u zelf met behulp van **MijnKLMPensioen**. Via klmgrondfonds.nl/inloggen kunt u gemakkelijk met uw DigiD inloggen in **MijnKLMPensioen**. Nadat u bent ingelogd gaat u naar Mijn planner. Daar kunt u onder 'Eerder of later met pensioen' de pensioendatum van uw keuze doorgeven. Mijn planner laat direct zien hoeveel u dan netto aan pensioen gaat ontvangen vanaf die datum. Het is belangrijk om te weten dat als u eerder met pensioen gaat u minder pensioen opbouwt en wij het pensioen langer moeten uitkeren. Hierdoor wordt uw pensioen lager.

2. Ik wil minder gaan werken. Kan ik ook kiezen voor deeltijdpensioen?

Ja, dat kan. Als u kiest voor deeltijdpensioen kunt u pensioen ontvangen voor de dagen dat u minder gaat werken. Over het gedeelte dat u blijft werken blijft u pensioen opbouwen. U kiest er dan bijvoorbeeld voor om 50% te blijven werken en 50% pensioen te ontvangen. Dit geldt totdat u volledig met pensioen gaat.

3. Krijgt mijn partner een nabestaandenpensioen als ik kom te overlijden?

Ja, werkt u bij KLM, dan ontvangen uw partner en kinderen een nabestaandenpensioen en wezenpensioen als u overlijdt. Daarnaast bestaan er twee vrijwillige verzekeringen, waarmee u extra nabestaandenpensioen verzekert. Wij melden uw partner automatisch aan voor deze verzekeringen als u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap hebt. Woont u samen? Dan regelt u extra nabestaandenpensioen door uw partner aan te melden bij KLM. Gaat u met pensioen? Dan kunt u zelf kiezen of en hoeveel nabestaandenpensioen u voor uw partner wilt regelen.

Benieuwd wat er voor uw partner geregeld is? In **MijnKLMPensioen** bij **Mijn nabestaanden** kunt u dit snel terugvinden.

4. Hoe werkt de Tijdelijke regeling vervroegde uittreding (RVU)?

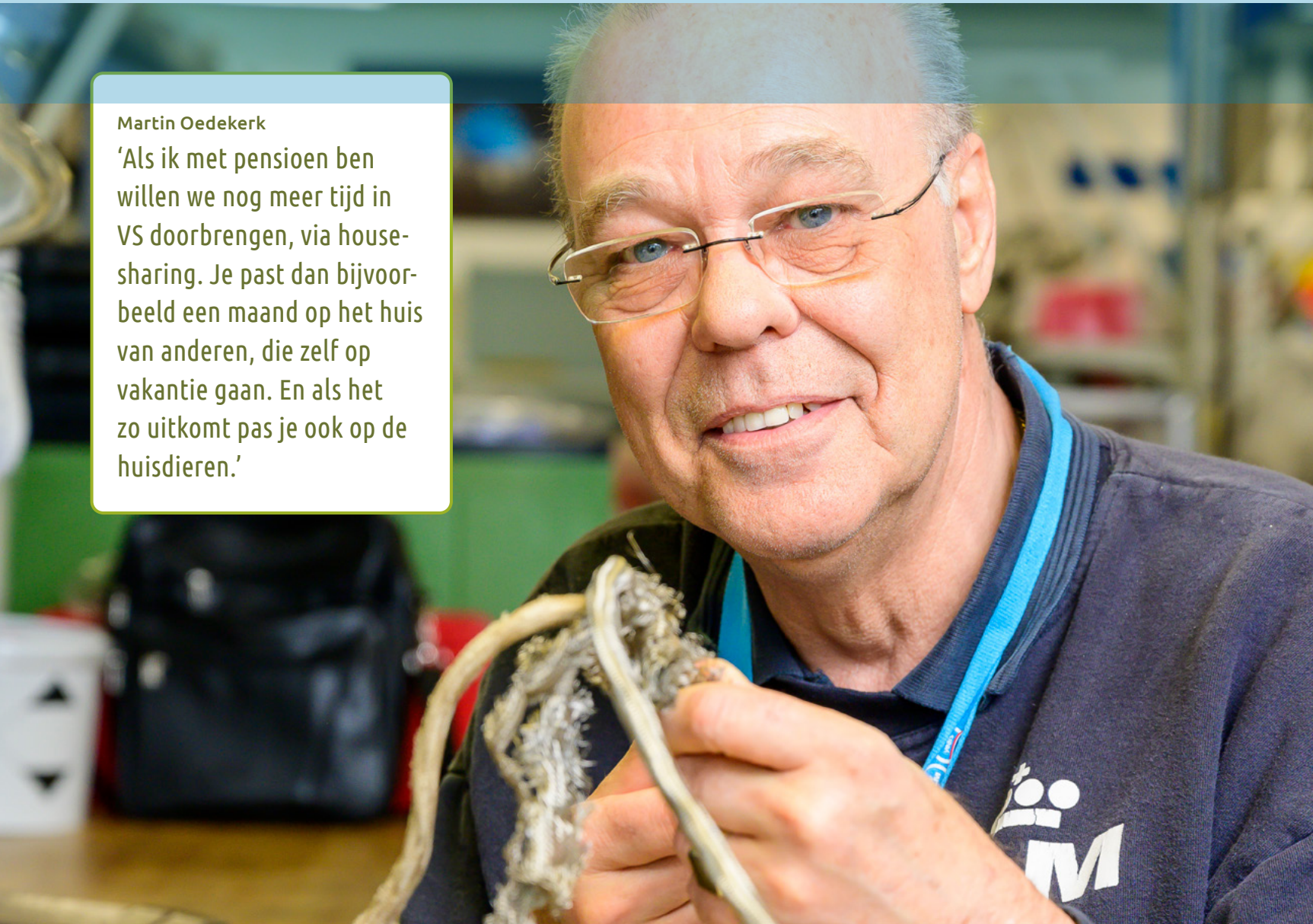
Alle informatie over de RVU vindt u op **MyKLM**. Uw vragen over de RVU kunt u het beste stellen aan de HR-afdeling van KLM.

5. Ik begrijp MijnKLMPensioen niet zo goed, kunnen jullie mij hierbij helpen?

Dat kan zeker! Er zijn verschillende manieren waarop wij u kunnen helpen. U kunt ons op werkdagen telefonisch bereiken, een afspraak inplannen voor videobellen, een e-mail sturen of u inschrijven voor een Pensioen In Zichtbijeenkomst. We staan voor u klaar! klmgrondfonds.nl/contact

Martin Oedekerk

'Als ik met pensioen ben willen we nog meer tijd in VS doorbrengen, via house-sharing. Je past dan bijvoorbeeld een maand op het huis van anderen, die zelf op vakantie gaan. En als het zo uitkomt pas je ook op de huisdieren.'

'Met plezier door tot 67 daarna de VS'

Martin Oedekerk (65) werkt als elektricien in de Motorshop. Hij begon in 1974 bij KLM, maakte even een uitstapje van zes jaar naar de horeca, maar keerde terug en heeft het nu weer prima naar zijn zin. Over twee jaar gaat hij met pensioen. **Hij heeft goed onderzocht of eerder stoppen een optie was, maar per saldo bleek het beter om tot 67 jaar door te werken. En dan nog vaker naar de VS.**

Verstand van draadjes

'Ik ben in 1974 begonnen op de elektrische afdeling van de Bedrijfsschool en heb daarna tot 1993 gewerkt bij elektrische modificaties in de toenmalige Hangar 8. Mijn vrouw werkte in de horeca en we kregen de kans om voor onszelf te beginnen, in een lunchroom. Dat draaide uitstekend, maar na zes jaar wilden we meer vrije tijd en hebben we de zaak verkocht. Via een vriend van me kwam ik eind 1999 weer bij KLM terecht, in de Motorshop, bij de elektrische accessoires. Ik heb een heel leuke groep collega's en het is best afwisselend werk: in de werkplaats, op inspectie, de opbouw van motoren. In die motoren zitten ontzettend veel draadjes en daar heb ik een beetje verstand van.'

Martin Oedekerk

'Ik wist dat ik bij KLM een goed pensioen had en ik heb laten uitrekenen of ik eerder kon stoppen. Dat bleek veel geld te kosten.'

Eerder stoppen uitgerekend

'Ik wist dat ik bij KLM een goed pensioen had en ik heb laten uitrekenen of ik eerder kon stoppen. Dat bleek veel geld te kosten. Daar kwam bij: in mijn jaren in de horeca heb ik niks opgebouwd. Goed verdiend, maar ook goed opgemaakt. Gelukkig heb ik indertijd betaald voor prepensioen. Die regeling verviel en met dat bedrag kan ik mijn pensioengat vullen. Dus heb ik nu een goed pensioen als ik tot 67 jaar doorwerk. En dat doe ik met plezier. Ik maak gebruik van de 80-90-100 regeling, elke woensdag heb ik vrij. Ik heb helemaal geen hekel aan mijn werk. Maar op 8 juni 2024 zit ik op vijftig werkjaren en dan is het wel genoeg.'

Martin Oedekerk

'Ik maak gebruik van de 80-90-100 regeling, elke woensdag heb ik vrij. Maar op 8 juni 2024 zit ik op vijftig werkjaren en dan is het wel genoeg.'

Vaker en langer naar de VS

'Ik ben onder meer actief in de dorpsraad van Zwanenburg en daar kan ik na mijn pensioen wat meer tijd aan besteden. Maar het meest kijken mijn vrouw en ik ernaar uit om vaker en langer naar de Verenigde Staten te gaan. We zijn dol op dat land en zijn er de afgelopen 23 jaar al heel vaak geweest. Afgelopen maand waren we er ook ruim drie weken. Auto huren en heerlijk over binnenwegen toeren. We begonnen in Salt Lake City en kwamen door Utah, Nevada, Californië, Arizona en Colorado. Vijfduizend tot zesduizend kilometer, geweldig. Het is een heerlijk land, groot en relaxed, fijn om in te reizen en te verblijven. Als ik met pensioen ben willen we nog meer tijd in VS doorbrengen, via house-sharing. Je past dan bijvoorbeeld een maand op het huis van anderen, die zelf op vakantie gaan. En als het zo uitkomt pas je ook op de huisdieren. In de zomer wat meer in het noorden, in de winter in het zuiden. Daar verheugen we ons op.'

Bijna met pensioen?
Kijk in MijnKLMPensioen in Mijn planner naar uw persoonlijke situatie en de verschillende keuzemogelijkheden.

Nieuwe omrekenfactoren per 1 januari 2023

Gaat u rond 1 januari 2023 met pensioen? Dan krijgt u te maken met nieuwe omrekenfactoren. Deze factoren gebruiken wij voor het berekenen van keuzes zoals eerder met pensioen gaan. De factoren zijn gebaseerd op onder meer de stand van de rente en de levensverwachting. Per 1 januari 2023 wijzigen deze omrekenfactoren. U leest in MijnKLMPensioen wanneer de nieuwe omrekenfactoren verwerkt zijn in Mijn planner. Als u dan uw pensioendatum voor of op 1 januari 2023 kiest, wordt uw pensioenuitkering berekend op basis van de huidige omrekenfactoren. Kiest u uw pensioendatum na deze datum dan gelden de nieuwe omrekenfactoren.

Bereid u voor op uw pensioen

Met behulp van Mijn planner in MijnKLMPensioen kunt u van te voren 'spelen' met de pensioenkeuzes die u hebt bij uw pensionering:

- Wanneer wilt u met pensioen?
- Wilt u gebruik maken van deeltijdpensioen?
- Wilt u meer of minder nabestaandenpensioen?
- Wilt u eerst een hoger en later een lager pensioen of andersom?

U ziet meteen de invloed van uw keuzes op de hoogte van uw pensioen. Zo bepaalt u zelf welke keuzes het beste bij uw persoonlijke situatie passen.

Stemmen voor het verlagen van CO2-uitstoot door Costco

Verantwoord beleggen draagt bij aan een goede toekomst en aan een goede financiële positie. Daarom stemmen wij op aandeelhoudersvergaderingen om bedrijven aan te sporen te verduurzamen. Bijvoorbeeld begin dit jaar bij Costco, een van de grootste supermarktketens in de wereld.

Doel Costco's eigen klimaatactieplan niet ambitieus genoeg

In de Algemene aandeelhoudersvergadering van Costco brachten aandeelhouders een voorstel voor het terugdringen van de CO2-uitstoot voor het jaar 2030. De raad van bestuur van Costco raadde aandeelhouders aan om tegen het voorstel te stemmen. Zij presenteerden namelijk haar eigen klimaatactieplan voor het verlagen van de CO2-uitstoot. Dit plan vonden wij en andere aandeelhouders niet ver genoeg gaan. Zo gaat het plan vooral over de eigen uitstoot van CO2 zoals het gas- en stroomverbruik van de winkels of uitstoot veroorzaakt door bedrijfswagens. Het grootste gedeelte van de CO2-uitstoot wordt echter niet door Costco zelf veroorzaakt, maar door activiteiten waar het bedrijf zelf niet direct invloed op heeft. Denk hierbij bijvoorbeeld aan alle activiteiten die plaats hebben gevonden voordat een product bij Costco in de winkel terecht komt. In het voorstel van de aandeelhouders vragen zij Costco dit soort CO2-uitstoot juist wel mee te nemen.

Vóór het aandeelhoudersvoorstel gestemd

Wij hebben, samen met 66% van de aandeelhouders, vóór het voorstel van de aandeelhouders gestemd. Aandeelhoudersvoorstellen in de VS zijn niet wettelijk bindend. Maar bedrijven die zich er niet aan houden, lopen het risico de zeggenschap over hun bestuur en de financiële steun van institutionele beleggers te verliezen. Ze zijn dus een krachtige manier om het klimaatgedrag van bedrijven te veranderen. De stemming bij Costco is een voorbode van wat waarschijnlijk een historisch jaar zal worden voor activistische aandeelhouders die steeds meer steun krijgen voor hun voorstellen en steeds meer successen boeken.

Uw pensioenpost digitaal ontvangen?

Leg dan uw e-mailadres vast in **Mijn gegevens**.

Dan sturen wij u een e-mail
wanneer er pensioenpost voor u klaarstaat
in **Mijn documenten**.

Dit bespaart kosten en is beter voor het milieu.

klmgrondfonds.nl

COLOFON | Focus verschijnt twee keer per jaar en wordt verstuurd aan deelnemers en pensioengerechtigden van het Algemeen Pensioenfonds KLM van 55 jaar en ouder. Op klmgrondfonds.nl is Focus digitaal beschikbaar voor alle deelnemers.

Redactie Blue Sky Group B.V., Amstelveen **Redactieadres** Redactie Focus, Postbus 123, 1180 AC Amstelveen

E-mail focus@klmgrondfonds.nl **Tekst** Blue Sky Group, Bauke ter Braak **Fotografie** Don Wijns

Ontwerp en opmaak FRISSEWIND Amsterdam **Druk** Drukkerij Aeroprint, Ouderkerk aan de Amstel

CONTACT | E pensioenservice@klmgrondfonds.nl | T (020) 426 62 10 | **KLMGRONDFONDS.NL**

Algemeen Pensioenfonds KLM